

FELHÍVÁS

**Magyar Természettudományi Társulat Tudománytörténeti Szakosztálya,
MTA Múvelődéstörténeti Osztályközi Bizottság Élettudományok-története
Munkabizottsága,
MTA Orvostörténeti Munkabizottság
Magyar Orvostörténelmi Társaság és a MOT – Fogászat-történeti Kör
Semmelweis Egyetem Népegészségtani Intézet
közös rendezvénye**

TUDOMÁNYTÖRTÉNET ÉS POLITIKAI HATALOM KÖLCSÖNHATÁSAI

c. soron következő konferenciánkra,

az ÉRTÉKMENTÉS és INNOVÁCIÓ a TUDOMÁNYBAN

**c. konferencia-sorozat keretében,
a Tudomány Hónapja alkalmával**

2023. november 9–10.

Budapest

**MNM Semmelweis Orvostörténeti Könyvtár 1023. Török u. 12.
ha lezárás lesz, online tartjuk a konferenciát**

Társulatunk Tudománytörténeti Szakosztálya, az 1841-ben alapított Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Társaságának és Vándorgyűléseinek hagyományait és eszmeiségét megőrizve, idén is folytatni kívánja „Értékmérés és innováció a tudományokban” című konferencia-sorozatát. Célunk annak bemutatása, hogyan mutatkozott meg a mindenkor politikai hatása a kutatás legfontosabb összetevőire a különböző tudományterületeken. De azt is be szeretnénk mutatni, hogyan befolyásolták új tudományos teóriák és felismerések a politikai hatalom működését. Az esetek végtelenül gazdag tárából elegendő lehet megemlíteni Galilei, Darwin, Liszenkó stb. kutatásait, vagy a Nobel-díjak több mint egy évszázadának díjazott tematikáit, vagy a nemzetközi és hazai pályázatok kiírásának kutatási irányvonalait alapul venni ahhoz, hogy a politikai hatalom és a tudományos kutatás kölcsönhatásainak sokrétűsége világossá válhasson. Lehetséges a tudománytörténet bármelyik korszakának és területének felkeresése, lehetséges-e kölcsönhatás felmutatása a kutatási irány, teória, módszerek, eszközök vagy a kutatási nyelv és kifejezések megválasztásának középpontba állításával is. Meggyőződésünk, hogy e kölcsönhatás a jelenségeknek nemcsak végtelen mennyiségűt, de végtelen komplexitást is felölel. A tudományok legitímálta, bizonyított összefüggések folytonosan hatottak a politikára, s a politikától függött, hogy azokat emancipatív célok megvalósításában hasznosítsa vagy éppen a politikai hatalom technikájának tökéletesítésére használja-e fel, vagy azokat elhallgattassa.

9.30 Regisztráció

10.00 Megnyitó: Forrai Judit DSc

I. (10.00–10.30) Tudománypolitika és a hatalom

10.10–10.30 Nagy Péter Tibor DSc: A „tudományos dolgok” meg a „politikai dolgok.” Összekapcsoltságok és elválasztottságok

10.30–10.50 Újvári Hedvig habil. PhD: Oldás és kötés. Goldziher Ignác és Hunfalvy Pál konfliktusa a stockholmi orientalista kongresszus kapcsán

10.50–11.10 Tuboly Ádám Tamás habil. PhD: Az óceánok mélyétől a politika bugyráig: finanszírozás és az internális tudománytörténet

11.10–11.30 Forrai Judit habil. DSc: Rusznyák István MTA elnöksége a tudomány és a politika tüzeiben

11.30–11.45 Szünet

II. (11.45–12.35) Az egészségügyi intézményekre és az ellátásra ható politikai hatalom (1.)

11.45–11.55 Balázs Péter DSc: Kereskedelem- és hatalmpolitikai támadás a tengerészeti karantén rendeletek ellen az 1800-as évek második felében

11.55–12.15 Kovács Janka PhD: Egy tébolyda születése: a pszichiátriai intézményesülés diskurzusai és konfliktusai Magyarországon az 1850-es és 1860-as években

12.15–12.35 Dobai Attila PhD; Dúll Andrea habil.; DSc Tóth-Varga Violetta PhD: „Falakon innen, falakon túl – Intézménymegszüntetések a hazai pszichiátriában: az OPNI közösségének kvalitatív vizsgálata”

12.35–13.00 Ebédszünet

II. (13.00–14.00) Az egészségügyi intézményekre és az ellátásra ható politikai hatalom (2.)

- 13.00–13.20 Szalai György dr. PhD, főorvos; Klenk Gusztav dr. főorvos; Pintér Zsolt dr. PhD; Leél-Össy Attila dr. ; Hirschberg Andor dr. prof. ; Vellai Tibor dr. prof. tanszékvezető; Rovó László dr. prof.; Matesz István dr.; Katona József dr.; Szalai Márton Jeromos egy.hallg.; Pollacsek Róbert PhD: Politika és hatalom kölcsönhatásainak vetülete az egészségünkre.
- 13.20–13.40 Lászlófi Viola, doktoradna VRF: A szocializmus szelleme az egyetemi klinikán? Az orvosi normaképzés és gyakorlat társadalmi aspektusai államszocialista Magyarországon
- 13.40–14.00 Kajdócsy Ildikó Sarolta dr.: Dr. Grabarits István kollégám emlékére

III. (14.00–15.40) Variációk a tudományágak és hatalom kölcsönhatására

- 14.00–14.20 Hrotkó Larissza PhD: Hatalom és néprajz
- 14.20–14.40 Lakner Lajos PhD: „*A nyelv nemcsak korlátoz, sugall is*” (Juhász Géza) Irodalomtörténet, nyelv, hatalom
- 14.40–15.00 Karakas Alexandra PhD, Csordás Hédi Virág doktoranda, Danka István PhD: Új demarkáció a tudománykommunikációban.
- 15.20–15.40 Simek Ágnes PhD: Háborúban (mégsem) hallgatnak a múzsák
- 15.40-15.50 ZÁRÁS

2023.11.10 Péntek:

IV. (10.00–11.20) Filozófia, hatalom, ideológia

- 10.00–10.20 Schiller Vera dr.: Politika és tudomány a demokratikus Athénben
- 10.20–10.40 Kiss Endre DSc: A mindenevő politika. Önlegitimáció és instrumentalizálás a Nietzsche értelmezésbe
- 10.40–11.00 Bárdos Dániel doktorandusz: Kreacionizmus és az új demarkáció probléma filozófia
- 11.00–11.20 Hideg Éva DSc: Kölcsönhatások a politika és a jövőkutatás
- 11.20–11.35 Szünet

V. (11.35–12.35) Kutatás, pedagógia, személyes narratívák és a hatalom

11. 35– 11.55 Munkácsy Katalin PhD: És a hatalom csendben asszisztál. Hogyan és miért érik el a matematikusok, hogy az analízis máig lila köd az utca embere számára?
- 11.55–12.15 Kántor Tünde PhD: Matematikusok és a politika
- 12.15–12.35 Vincze János dr.: A Nobel-díjas Dr. nemes Békésy György munkásságának kisugárzása
- 12.35–13.00 Ebédszünet

VI. (13.00–14.20) A technika és az egyéb tudomány sem kivétel – a hatalom vonzáskörében

- 13.00–13.20 Trenka Magdolna dr.: Hatalom és az élet – avagy a téma másképp
- 13.20–13.40 Verrasztó Zoltán PhD: A dunai vízlépcsőtől a környezettudományig
- 13.40–14.00 Perjámosi Sándor MA: Műszaki múzeum alapítások Magyarországon a politika sodrában
- 14.00–14.20 Molnár László habil. PhD: Etika és technika
- 14.20–14.30 ZÁRÁS